

Kadernota 2021



juni 2020

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Inleiding	4
Algemeen	4
Leeswijzer	5
Procedure behandeling kadernota.....	5
Financiële positie 2021-2024	7
Programma 1 Burger en bestuur	9
Programma 2 Veiligheid	12
Programma 3 Woon- en leefklimaat	14
Programma 4 Economie en werkgelegenheid	17
Programma 5 Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs.....	20
Programma 6 Financiën en bedrijfsvoering	24
Financiële kaderstelling	26
Algemeen	26
Financiële uitgangspunten 2021-2024.....	26

Inleiding

Algemeen

Hierbij bieden wij u de Kadernota 2021 aan. We hebben een vertaalslag gemaakt van het Vijfpartijenakkoord '*Handen ineen*'. In de huidige periode is als gevolg van de Coronacrisis een hoge mate van onzekerheid ontstaan met betrekking tot de economische gevolgen voor de conjunctuur, de hoogte van de rijksuitgaven in relatie tot de algemene uitkering en de kosten die de lokale overheid voor hun rekening krijgt of neemt. Daar komt bij dat het lastig is om het benodigde voorbereidingsproces voor zowel het college (beleidsvoorbereiding) als raad (algemene beschouwingen) optimaal te laten verlopen.

Deze overwegingen maken dat is besloten om dit jaar de Kadernota 2021 in beleidsarme, meer technische vorm te presenteren. De niet beïnvloedbare bijstellingen zijn vanzelfsprekend verwerkt in deze kadernota. Onder niet beïnvloedbare bijstellingen wordt verstaan bijstellingen als gevolg van eerder genomen besluiten door de raad en de ingediende begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen. Indien bijstellingen onontkoombaar en financieel betrouwbaar in te schatten zijn, kunnen deze ook worden opgenomen als niet beïnvloedbaar.

Aangezien op dit moment geen concrete nieuwe beleidsvoornemens en de daarbij behorende dekkingsmiddelen kunnen worden voorgesteld, is het ook niet mogelijk om een structureel sluitend meerjarenperspectief te presenteren. De integrale afweging en algemene beschouwingen worden verplaatst naar het begrotingsproces na de zomer.

De gemeente Laarbeek neemt verantwoordelijkheid voor grote opgaven, zoals de invoering van de Omgevingswet, de Regionale Energie Strategie (RES) en de transformatie in het Sociaal Domein. De impact hiervan zal in aanloop naar de begroting 2021 nader worden onderzocht.

Daarnaast zijn er diverse majeure ontwikkelingen bij onze strategische partners in de gemeenschappelijke regelingen, die onze financiële huishouding beïnvloeden.

In juni is aan de raad een voorstel voorgelegd om een aantal bestemmingsreserves die niet (meer) noodzakelijk zijn te beëindigen of waar mogelijk de omvang van de reserves bij te stellen. Daardoor zal de algemene reserve toenemen wat gezien de ontwikkelingen die op ons afkomen ook wenselijk is.

Om meer grip te krijgen en sturingsmogelijkheden te vergroten met betrekking tot de transformatie van het Sociaal Domein, worden nieuwe beheersmaatregelen uitgewerkt. Onze bewoners moeten een bewustere woningkeuze maken. Past mijn woning, moet ik eerder verhuizen? Het bewustwordingsproces moeten we in gang gaan zetten zodat wonen en zorg beter hand in hand gaan. Daarnaast is belangrijk dat er gesprekken gevoerd worden, door bijvoorbeeld onze WMO consultants, met onze inwoners over normaliseren en eigen verantwoordelijkheid. Zeker gezien de stijgende kosten door het abonnementstarief en de toenemende vergrijzing. Ook het versterken van wat we de nulde lijn noemen (welzijn, maatschappelijk werk, mantelzorg, verenigingen, vrijwilligers enz.) is belangrijk zodat wij als gemeente de stijgende lijn in de zorgkosten kunnen doorbreken.

Een aantal belangrijke ontwikkelingen die nog niet financieel zijn vertaald in deze kadernota, maar wel van invloed zullen zijn op de begroting 2021 zijn hieronder benoemd.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 januari 2022. De implementatie hiervan zal in 2021 en volgende jaren grote invloed hebben op de werkwijze van de ambtelijke organisatie. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zal er ook een overdracht plaatsvinden van de uitvoering van bodemtaken van de provincie naar de

gemeente. Het is nog niet bekend of er ook een financiële aanpassing zal volgen voor deze verschuiving van taken.

Om tot een verbetering van de doorstroming op de N279 te komen tussen Veghel en Asten zullen er verschillende werken/werkzaamheden uitgevoerd gaan worden aan de weg. Zo ook in Laarbeek. De betrokken gemeenten leveren een bijdrage aan de reconstructie. Op dit moment is nog niet duidelijk hoe hoog die bijdrage zal zijn.

De Regionale Energiestrategie zal impact hebben op de verduurzaming van de gemeentelijke omgeving en organisatie.

Vanwege tekorten in een groot aantal gemeentelijke begrotingen in 2020 heeft het Rijk aangegeven om te komen tot een herijking van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Deze herijking heeft naar verwachting negatieve effecten voor plattelandsgemeenten. Om deze gevolgen beter te kunnen duiden is besloten om de herverdeling uit te stellen tot 2022. Aangezien de impact naar verwachting groot zal zijn, wordt deze ontwikkeling meegenomen in de risicoparagraaf van de begroting 2021.

Als college presenteren wij hierbij dus enkel de niet beïnvloedbare bijstellingen, maar nog niet financieel sluitende meerjarenbegroting 2021-2024. In aanloop naar de begroting 2021 en meerjarenraming tot en met 2024 wordt meer concreetheid gegeven aan nieuwe beleidsvoornemens en de dekking daarvan. Hiermee willen wij recht doen aan het waarborgen van de dynamiek in onze Laarbeekse samenleving, waarin wij onze voorzieningen in financieel moeilijkere tijden ook op langere termijn in stand te kunnen houden.

Leeswijzer

In de inleiding wordt het doel, inhoud en de behandeling van deze kadernota toegelicht in relatie tot het vijfpartijenakkoord en raadsprogramma '*Handen ineen*'. Tevens wordt een samenvatting gegeven van de financiële bijstellingen, die in deze kadernota zijn opgenomen.

Vervolgens wordt de financiële positie 2021-2024 weergegeven.

Beginnend met een samenvattend geactualiseerd financieel overzicht van de financiële positie 2021-2024. Daarbij wordt stapsgewijs de financiële ontwikkeling weergegeven van in de basis de primitieve begroting 2020 naar uiteindelijk de financiële beginstand van deze Kadernota 2021. Deze stand is gelijk aan de eindstand van de 1e tussenrapportage 2020. Daarna volgt een nadere financiële uiteenzetting per programma. Daarbij worden de verwerkte concrete niet beïnvloedbare bijstellingen nadere toegelicht.

Normaal gesproken wordt per programma een uitwerking van de geformuleerde ambities/afspraken gegeven in de vorm van '*Wat gaan we er voor doen in 2021?*'. Aangezien dit jaar een beperkte kadernota wordt samengesteld, zal het onderdeel van '*Wat gaan we ervoor doen in 2021?*' pas bij de samenstelling van de begroting 2021 worden toegevoegd.

Als laatste onderdeel worden in de financiële kaderstelling met name de financiële uitgangspunten gepresenteerd, die als basis gebruikt zullen worden voor de uitwerking van de begroting 2021 met bijbehorend meerjarenperspectief 2022-2024.

Procedure behandeling kadernota

De maanden april en mei zijn normaal gesproken de maanden waarin het college de integrale afweging maakt voor het beschikbaar stellen van (extra) financiële middelen voor nieuwe

beleidsvoornemens. Deze voorstellen worden vertaald in de Kadernota, die middels algemene beschouwingen door de raad, hun vertaalslag krijgen in de begroting.

Echter momenteel is het in de huidige periode lastig gebleken om hiervoor tot een goed voorbereidingsproces te doorlopen. Daarbij komt dat er grote onzekerheid bestaat over de financiële ontwikkelingen welke op de gemeente afkomen.

Dit heeft geleid tot het dit jaar presenteren van een Kadernota 2021 in beleidsarme, meer technische vorm. De integrale afweging en algemene beschouwingen worden verplaatst naar het begrotingsproces na de zomer. Dit wordt ook vaak toegepast in verkiezingsjaren, doordat een nieuw college dan vaak pas in mei aantreedt (zie hiervoor bijvoorbeeld de Kadernota 2019) waarbij de tijd dan te kort is om een Kadernota in volle omvang (beleid en financiën) samen te stellen.

Veel andere gemeenten kiezen momenteel ook voor deze werkwijze. Belangrijkste reden is dat naar verwachting na de zomer (financieel) meer duidelijkheid zal zijn over de (financiële) consequenties van de huidige coronacrisis voor de gemeenten. Door de verwachte economische recessie, de extra kosten voor overheden als gevolg van deze crisis én ontwikkelingen rondom de algemene uitkering zullen de afwegingen intensief zijn. Meer tijd geeft in dit geval meer inzicht om gedegen afwegingen hierover te kunnen maken.

Financiële positie 2021-2024

Eerst wordt een samenvattend financieel beeld 2021-2024 gepresenteerd met daarna een nadere uitwerking per programma.

Ontwikkeling exploitatiesaldo

Onderstaande tabel geeft het verloop van het exploitatiesaldo in het meerjarenperspectief inclusief de mutaties uit de Kadernota 2021-2024 weer.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
<i>bedragen x € 1.000</i>	2021	2022	2023	2024
Primitieve begroting 2020-2023	269	460	616	499
Mutaties tot en met april	0	0	0	0
1e Tussenrapportage 2020	-481	-402	-488	-481
Saldo na 1e Tussenrapportage 2020	-212	58	128	18
Niet beïnvloedbare bijstellingen	-349	-358	-233	-233
Saldo na Kadernota 2021-2024	-561	-300	-105	-215

Het vertrekpunt is de vastgestelde begroting 2020 met bijbehorend meerjarenperspectief 2021-2023 inclusief de gevolgen van het daarin opgenomen meerjarig dekkingsplan. Daarna worden de financiële gevolgen verwerkt van de vastgestelde begrotingswijzigingen tot en met de raadsvergaderingen van april 2020. Aanvullend worden de financiële gevolgen van de 1e tussenrapportage 2020 in beeld gebracht. Deze tussenrapportage wordt in dezelfde raadsvergadering als deze kadernota ter besluitvorming aangeboden.

In deze kadenota vindt nu alleen de verwerking plaats van de huidige bekende niet beïnvloedbare financiële bijstellingen. Wensen in de vorm van 'nieuw beleid' zijn hierbij niet opgenomen. Mede daardoor laat het financieel meerjarenperspectief een negatief beeld zien hetgeen richting de samenstelling van de begroting 2021 vraagt om te overwegen hoe uiteindelijk tot een structureel sluitende begroting 2021 te komen.

Structureel evenwicht

Onderstaande tabel geeft de splitsing van het exploitatiesaldo uit het meerjarenperspectief naar incidenteel en structureel weer.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
<i>bedragen x € 1.000</i>	2021	2022	2023	2024
Structureel	-541	-280	-105	-215
Incidenteel	-20	-20	0	0
Saldo Kadernota 2021-2024	-561	-300	-105	-215

Dit overzicht geeft inzicht hoe het exploitatiesaldo over de periode 2021-2024 is opgebouwd qua verdeling naar het saldo van zowel structurele als incidentele baten & lasten. Dit inzicht is van belang bij de beoordeling of uiteindelijk het exploitatiesaldo 2021-2024 ná correctie van het saldo aan incidentele baten & lasten nog steeds sluitend is; oftewel is er sprake van een structureel sluitende begroting 2021-2024.

Dekkingsplan 2021-2024

Het dekkingsplan conform de vastgestelde begroting 2020 met bijbehorend meerjarenperspectief 2021-2023 is al vertaald in het geactualiseerde saldo van deze Kadernota 2021-2024. Daarbij geldt als reeds vastgesteld dekkingsplan:

- verhoging ozb-opbrengst 2021 t/m 2023 ter grootte van jaarlijks 3%
- verhoging opbrengst bouwleges met jaarlijks 2% en de overige leges 2021 t/m 2023 met jaarlijks 5% (voor zover mogelijk)
- verhoging tarief rioolheffing 2021 t/m 2023 met jaarlijks 3,61% aangevuld met een jaarlijkse inflatiecorrectie (conform rioolbeheerplan).

Hierbij is nog geen ontwikkeling van de jaarschijf 2024 in meegenomen aangezien hierover met de raad nog geen nadere afspraken zijn gemaakt.

Het proces naar een sluitende begroting 2021:

De uitwerking van het aanvullende dekkingsplan is nu nog niet verder opgenomen aangezien de kadernota, anders dan voorgaande jaren, in financieel opzicht momenteel niet volledig wordt gepresenteerd en niet sluitend is; naast de nog vele financiële onzekerheden zijn daarbij ook de financiële gevolgen van bijvoorbeeld gewenst nieuw beleid niet meegenomen. Richting de samenstelling van de begroting 2021 ligt dus nog een uitdaging om te komen tot een structureel sluitende begroting. Er zijn een aantal knoppen waar we aan kunnen draaien om zo te komen tot een uiteindelijk voor alle jaren structureel sluitende begroting over de periode 2021-2024, zoals mogelijke kostenbesparingen, mogelijke (taakstellende) bezuinigingen, keuzes maken in wat we niet meer doen of uitstellen en/of verhoging van de belastingen.

Programma 1 Burger en bestuur

Portefeuillehouders

Burgemeester van der Meijden

Wethouder Slaets

Wethouder Briels

Programmadoelstelling

Lokale bestuurlijke samenwerking

De tijd waarin we leven vraagt om verbinding en niet om polarisatie. We voelen de behoefte om op een andere manier met elkaar om te gaan. Dat vergt respect voor en vertrouwen in elkaar, onze partners, inwoners en ambtenaren. Ook vraagt het lef om los te laten en samen op te trekken. Onze manier van samenwerken is respectvol naar elkaar, partners, inwoners en ambtenaren.

We stappen in een groeiproces waaraan onlosmakelijk verbonden is dat we 'ruimte geven en ruimte krijgen' en met respect voor ieders rol samenwerking blijven zoeken. We vinden dat we de bestuurlijke samenwerking regelmatig met elkaar moeten bespreken en evalueren.

Samenwerking en cocreatie

De maatschappelijke opgaven van deze tijd vragen om een ander soort lokaal bestuur, overheden zijn in transitie. De gemeente is op zoek naar haar nieuwe rol. De omwenteling die de gemeente maakt in relatie tot de inwoner en groepen inwoners kan getypeerd worden als: 'meer loslaten en minder bemoeizucht'. Zaken niet dichtregelen met beleidsnota's maar gebruik maken van de energie en kennis in de samenleving en hierbij een faciliterende, ondersteunende en verbindende houding aannemen. We staan open voor initiatieven vanuit de samenleving en – waar nodig en gewenst – ondersteunen en faciliteren we deze. We gaan uit van het principe van een 'inclusieve democratie': iedereen telt mee. We gaan daarom ook actief op zoek en in gesprek met mensen die nog niet meedenken of meedoen.

Regionale samenwerking

Met het vaststellen van de Toekomstvisie "Samen daadkrachtig en energiek naar 2030" maakten de gemeente en de gemeenschap een bewuste keuze gemaakt om een zelfstandige gemeente te zijn. Voor een deel van de maatschappelijke opgaven kan de uitvoering het best plaatsvinden op het laagste schaalniveau, namelijk dat van de gemeente Laarbeek. Bij andere opgaven ligt het echter voor de hand om de samenwerking met omliggende gemeenten op te zoeken.

Wij hanteren daarbij het principe dat samenwerking gebaseerd moet zijn op inhoudelijke vraagstukken, op basis van "goedschaligheid": we kiezen daarbij het juiste schaalniveau. We nemen graag een proactieve rol in regionale netwerken en kijken over de bestaande regiogrenzen heen om gemeentelijke en regionale belangen te behartigen en kansen te benutten.

Afspraken

Onderstaande afspraken zijn op dit programma van toepassing.

- 1.01 Lokale bestuurlijke samenwerking continu met elkaar bespreken en minimaal 2 maal per jaar evalueren
- 1.02 We gaan op zoek naar en laten ons inspireren door andere vormen om ons democratisch proces te verbeteren

- 1.03 We nemen graag een proactieve rol in regionale netwerken en kijken over de bestaande regiogrenzen heen om gemeentelijke en regionale belangen te behartigen en kansen te benutten
- 1.04 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen

Taakvelden per programma

In dit programma zitten de volgende taakvelden opgenomen:

- 0.1 Bestuur
- 0.2 Burgerzaken
- 7.2 Riolering
- 7.3 Afval

Financiën

Onderstaande tabel geeft het verloop van het programmasaldo weer.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
<i>bedragen x € 1.000</i>	2021	2022	2023	2024
Primitieve begroting 2020-2023	-619	-624	-625	-623
Mutaties tot en met april	0	0	0	0
1e Tussenrapportage 2020	-46	-46	-46	-46
Saldo na 1e Tussenrapportage 2020	-665	-671	-672	-669
Niet beïnvloedbare bijstellingen	-11	-11	-11	-11
Saldo na Kadernota 2021-2024	-676	-682	-683	-680

Onderstaand worden de financiële mutaties uit de Kadernota 2021-2024 toegelicht.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
<i>bedragen x € 1.000</i>	2021	2022	2023	2024
Niet beïnvloedbare bijstellingen	-11	-11	-11	-11
Herstel onderzoeksbudget 2021 e.v. rekenkamercommissie Gemert-Bakel Laarbeek	-11	-11	-11	-11
Lasten	-11	-11	-11	-11

Bij de vaststelling van de begroting 2020 heeft de raad van Laarbeek besloten om het onderzoeksbudget van de rekenkamercommissie te halveren. Dit voorstel heeft het bij de begrotingsbehandeling van Gemert-Bakel niet gehaald.

Eénzijdige aanpassing van het budget is volgens het convenant tussen beide gemeenten niet mogelijk. Daarom heeft de raad van Laarbeek op 30 januari 2020 besloten om het onderzoeksbudget in 2020 eenmalig op te hogen tot € 22.500, ten laste van het rekeningresultaat 2020.

In de loop van 2020 dient op bestuurlijk niveau, tijdig met de gemeenteraad van Gemert-Bakel in contact te worden getreden om overeenstemming te bereiken over een eventuele aanpassing van het onderzoeksbudget voor het begrotingsjaar 2021. In afwachting hiervan wordt nu vooralsnog rekening gehouden met structurele voortzetting van de hiervoor benodigde middelen.

Programma 2 Veiligheid

Portefeuillehouders

Burgemeester van der Meijden

Programmadoelstelling

Inwoners willen zich veilig voelen in hun eigen leefomgeving. Kleine irritaties, zoals foutparkeren en zwerfvuil, maar ook grotere vraagstukken, zoals overlast van verwarde personen, criminaliteit en illegale wietplantages geven inwoners een onveilig gevoel. Het is belangrijk dat dit in een vroegtijdig stadium wordt gesignaleerd. Dat vraagt om ogen en oren in de wijk, onder meer van de politie en van gemeentelijke handhavers maar ook van inwoners. Een veilige samenleving is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Wij accepteren geen ondermijning en ondersteunen hierin de burgemeester.

Door de toenemende digitalisering is het zorgvuldig omgaan met de informatie en gegevens van inwoners (persoonsgegevens) en organisaties ook voor gemeenten van steeds groter belang. Uitval van computers, het zoek raken van gegevensbestanden of het door onbevoegden kennisnemen dan wel manipuleren van bepaalde gegevens kan ernstige gevolgen hebben voor de continuïteit van de dienstverlening. Een betrouwbare, beschikbare en correcte informatiehuishouding is essentieel voor de dienstverlening van gemeenten en de privacy van onze inwoners.

Afspraken

Onderstaande afspraken zijn op dit programma van toepassing.

- 2.01 Wij accepteren geen ondermijning en stimuleren onze inwoners om mede verantwoordelijkheid te dragen voor een veilige samenleving
- 2.02 Wij benutten onze bestuurlijke netwerken ten behoeve van de handhaving
- 2.03 Wij blijven werken aan een betrouwbare en veilige informatiehuishouding
- 2.04 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen

Taakvelden per programma

In dit programma zitten de volgende taakvelden opgenomen:

- 1.1 Crisisbeheersing en Brandweer
- 1.2 Openbare orde en Veiligheid
- 7.5 Begraafplaatsen

Financiën

Onderstaande tabel geeft het verloop van het programmasaldo weer.

Begroting	Meerjarenperspectief
-----------	----------------------

<i>bedragen x € 1.000</i>	2021	2022	2023	2024
Primitieve begroting 2020-2023	-1.703	-1.702	-1.702	-1.702
Mutaties tot en met april	0	0	0	0
1e Tussenrapportage 2020	-13	-13	-13	-13
Saldo na 1e Tussenrapportage 2020	-1.716	-1.716	-1.715	-1.715
Niet beïnvloedbare bijstellingen	-5	-5	-5	-5
Saldo na Kadernota 2021-2024	-1.721	-1.721	-1.720	-1.720

Onderstaand worden de financiële mutaties uit de Kadernota 2021-2024 toegelicht.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
<i>bedragen x € 1.000</i>	2021	2022	2023	2024
Niet beïnvloedbare bijstellingen	-5	-5	-5	-5
Extra bijdrage Taskforce RIEC	-5	-5	-5	-5
Lasten	-5	-5	-5	-5

In het convenant 'Bondgenootschap van gemeentelijke en provinciale overheden tegen ondermijning in Brabant - Zeeland' dd november 2019 van de Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland wordt overgegaan naar een gewijzigde methode van financiële bijdrage. De huidige bijdrage door Laarbeek aan Taskforce-RIEC bedraagt € 11.180. Op basis van de nieuwe Taskforce financiering wordt deze bijdrage door Laarbeek € 15.817. Dit leidt tot structurele meerkosten van € 4.637.

Programma 3 Woon- en leefklimaat

Portefeuillehouders

Wethouder Buter
Wethouder Slaets
Wethouder Briels
Wethouder Meulensteen

Programmadoelstelling

Wonen en leefbaarheid

Om een vitale en toekomstbestendige gemeente te blijven is een evenwichtige leeftijdsopbouw essentieel. Om een diversiteit aan mensen te verleiden om in Laarbeek te blijven en te komen wonen zijn er voldoende geschikte woningen en woonvormen nodig die aansluiten bij huidige en toekomstige behoeften. We voorzien zowel in de demografische vraag op de lange als op de korte termijn (levensloopbestendig). Indien nodig treden we in overleg met de provincie over de uitbreidingsbehoefte. De woningen dienen evenwichtig over de kernen te zijn verdeeld, waarbij de bouw van woningen in Aarle-Rixtel en Lieshout, gezien het beperkte aanbod en grote vraag, de komende tijd de eerste prioriteit heeft.

Open, groene ruimte in de kernen wordt steeds schaarser maar bepaalt wel in belangrijke mate het dorpse karakter van Laarbeek. Dit willen we voor de toekomst graag behouden. We richten ons daarom als het gaat om woningbouw ook op het herbestemmen en herstructureren van bestaande bebouwde gebieden en gebouwen (ook kerken).

Laarbeek is een groene gemeente. Groen is een kernkwaliteit van Laarbeek. Op verschillende manieren spant de gemeente zich in voor een verbetering van natuur, milieu en landschap. Deze inspanningen dragen immers bij aan een gezond leefklimaat. Mede om soortenrijkdom te behouden en herstellen wordt nieuwe natuur aangelegd.

Het is goed wonen in Laarbeek. De wijze waarop de voorzieningen in de openbare ruimte worden beheerd en onderhouden draagt bij aan de veiligheid en de beleving van de openbare ruimte. Het beheer en onderhoud is onderhevig aan nieuwe ontwikkelingen en (wettelijke)eisen. Daarbij kan gedacht worden aan het verbod op het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen, demografische ontwikkelingen, de gevolgen van de klimaatverandering. Maar ook het toenemende aantal initiatieven, waarbij het onderhoud en beheer samen met en door inwoners vorm wordt gegeven. Ook is er sprake van een toename van het te onderhouden en te beheren oppervlak door de aanleg van nieuwe woonwijken en natuur. Om het beheer en onderhoud op orde te houden zijn investeringen en reserveringen noodzakelijk. Er dienen om achterstanden te voorkomen en onveilige situaties uit te bannen nieuwe afspraken te worden gemaakt over het beheer- en onderhoudsniveau van de openbare ruimte.

Laarbeek wil de nabijheid tot Helmond en Eindhoven beter benutten, met behoud van het landelijke karakter. Een snelle en comfortabele verbinding met het stedelijk gebied is hiervoor onontbeerlijk. Voor verbeteringen in de weginfrastructuur (inclusief de Beekse brug) is een krachtige proactieve lobby gericht op bereikbaarheid enerzijds en een aanvaardbaar verkeersniveau ten behoeve van de leefbaarheid anderzijds noodzakelijk. Besluiten over de verkeersinfrastructuur benaderen wij altijd vanuit de 'Ladder van Verdaas'. Nut en noodzaak dienen eerst aangetoond te zijn voordat nieuwe structuren worden aangelegd. Daarnaast dienen andere vormen van (duurzaam) vervoer te worden gestimuleerd, door bijvoorbeeld het versterken van het openbaar vervoer, de aanleg van snelfietsroutes en de plaatsing van snellaadpalen.

Landelijk gebied

In het landelijk gebied doen zich vele gewenste, maar ook ongewenste ontwikkelingen voor. Ontwikkelingen moeten worden omgezet in nieuwe kansen en dragers voor de leefbaarheid van het landelijk gebied. Daarbij wordt er gezocht naar een nieuwe balans tussen de verschillende functies.

Enerzijds worden steeds meer agrarische bedrijven beëindigd, anderzijds is er de toenemende schaalvergroting. Dat leidt tot vraagstukken met betrekking tot het hergebruik van de vrijkomende agrarische bebouwing en gronden, verloedering en toename van (drugsgelerateerde) criminaliteit. Het gaat dus om economische belangen maar zeker ook om andere waarden zoals gezondheid, natuur en landschap, biodiversiteit en klimaat. Verschillende belangen zullen moeten worden gewogen. We willen ontwikkelingen kunnen sturen en omzetten naar kansen om de leefbaarheid in het buitengebied te behouden en te versterken.

Er dient daarbij ook te worden gezocht naar nieuwe economische dragers om de visie vorm te kunnen geven. Daarbij kan concreet gedacht worden aan instrumenten om invulling te geven aan het beleid (van herbestemming tot sloop) voor vrijkomende agrarische bebouwing.

Duurzaamheid

Duurzaamheid en de energietransitie zijn thema's die ook landelijk erg in ontwikkeling zijn. In Laarbeek is er de afgelopen jaren ingezet op duurzaamheid waarbij samenwerking met inwoners en organisaties centraal stond. Er zijn experimentele vormen van duurzaamheid en innovatie bevorderd.

We willen focus aanbrengen in de doelstellingen voor de komende jaren. Tegelijkertijd willen we duurzaamheid echter ook in alle reguliere beleidsonderwerpen verankeren.

Afspraken

Onderstaande afspraken zijn op dit programma van toepassing.

- 3.01 Wij stemmen woningbouw af op de (demografische) vraag naar woningen op zowel de lange als korte termijn
- 3.02 Wij hanteren het uitgangspunt van een evenredige verdeling van woningen over de kernen en de komende periode geven wij daarom prioriteit aan woningbouw in de kernen Aarle-Rixtel en Lieshout
- 3.03 Ter behoud van het dorpse karakter worden niet alle open plekken bebouwd
- 3.04 Naast uit- en inbreiding richten we ons ook op herbestemming en –structurering van bestaande bebouwde gebieden en gebouwen
- 3.05 Er worden (nieuwe) afspraken gemaakt over het beheer- en onderhoudsniveau van de openbare ruimte
- 3.06 We voeren een krachtige proactieve lobby gericht op bereikbaarheid en een aanvaardbaar verkeersniveau ten behoeve van de leefbaarheid (volgens Ladder van Verdaas)
- 3.07 Wij stellen een visie op voor het buitengebied
- 3.08 Wij gaan op zoek naar kansen en nieuwe economische dragers voor vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen
- 3.09 We zetten onverminderd in op duurzaamheid en brengen focus aan in concrete duurzaamheidsdoelstellingen en tegelijkertijd verankeren we duurzaamheid in alle beleidsonderwerpen
- 3.10 We zetten in op het versterken van de natuur en landschap van Laarbeek
- 3.11 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen

Taakvelden per programma

In dit programma zitten de volgende taakvelden opgenomen:

- 2.1 Verkeer, wegen en water
- 2.3 Recreatieve Havens
- 5.4 Musea
- 5.5 Cultureel erfgoed
- 5.6 Media
- 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
- 7.4 Milieubeheer
- 8.1 Ruimtelijke Ordening
- 8.3 Wonen en bouwen

Financiën

Onderstaande tabel geeft het verloop van het programmasaldo weer.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
<i>bedragen x € 1.000</i>	2021	2022	2023	2024
Primitieve begroting 2020-2023	-6.286	-6.344	-6.351	-6.408
Mutaties tot en met april	0	0	0	0
1e Tussenrapportage 2020	-1	40	40	40
Saldo na 1e Tussenrapportage 2020	-6.286	-6.304	-6.310	-6.367
Saldo na Kadernota 2021-2024	-6.286	-6.304	-6.310	-6.367

Onderstaand worden de financiële mutaties uit de Kadernota 2021-2024 toegelicht.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
<i>bedragen x € 1.000</i>	2021	2022	2023	2024

Programma 4 Economie en werkgelegenheid

Portefeuillehouders

Wethouder Buter
Wethouder Slaets
Wethouder Briels
Wethouder Meulensteen

Programmadoelstelling

Bedrijvigheid

Het winkelbestand in de kleine kernen staat onder druk. Toenemende mobiliteit, internetmogelijkheden, schaalvergroting en de behoefte aan recreatief winkelen leiden er toe dat deze voorzieningen onder druk komen te staan. Laarbeek beschikt over een visie met betrekking tot detailhandel. Wij nemen een actieve houding aan in het versterken van de (winkel)centra en het oplossen van leegstand. Dit vraagt om een toekomstperspectief met betrekking tot detailhandel.

Door het clusteren en herstructureren van bedrijventerreinen wordt er naar gestreefd om nieuwe kansen voor lokale bedrijvigheid en dus werkgelegenheid te creëren en ook verbeteringen aan te brengen met betrekking tot de leefbaarheid. Bemmer IV, heeft daarbij als relatief nieuw en bovenlokaal bedrijventerrein onze speciale aandacht.

Met het aantrekken van de economie en de toenemende vraag naar (grote) bedrijfskavels is het van belang dat wordt vastgehouden aan het Ambitieprogramma Bemmer IV (kwaliteit en uitstraling). Laarbeek zal ook een actieve rol vervullen in de regionale afstemming over bedrijventerreinen.

Laarbeek heeft sinds 2017 een ondernemersfonds. Het is een initiatief van Parkmanagement Laarbeek, CentraManagement Laarbeek en ZLTO. Het fonds is bedoeld om georganiseerd ondernemerschap in staat te stellen om collectieve zaken structureel te financieren en daarmee de economie in Laarbeek te versterken. In 2018 volgt een evaluatie die inzicht geeft in de wensen van de ondernemers; in 2021 vindt een eindevaluatie plaats.

Toerisme en recreatie

Laarbeek heeft haar inwoners maar zeker ook de inwoners van omliggende gemeenten en het stedelijk gebied het nodige te bieden. Er is voldoende potentieel op verschillende vlakken dat beter kan worden benut. Daarom wordt ingezet op een stevige positionering van Laarbeek. Laarbeek profileert zich als Waterpoort van de Peel en spant zich in voor een aantrekkelijk buitengebied met extensieve en laagdrempelige recreatie. De komende periode wordt verder ingezet op (het faciliteren van) kleinschalige recreatieve functies waarbij de focus in het bijzonder op Waterboulevard en de Blauwe Poort komt te liggen. Met beide projecten wordt verder gebouwd aan Waterpoort van de Peel.

Participatie en armoede

We zetten ons in om (verborgen)armoede te bestrijden, armoede die voor de samenleving niet zichtbaar is met als uitgangspunt gelijke kansen voor iedereen. Daarbij willen we speciale aandacht besteden aan kinderarmoede.

Wij vinden dat kinderen niet de dupe mogen worden van de financiële situatie waarin zij zich bevinden.

Preventie en vroegtijdig signaleren van betalingsachterstanden kunnen helpen om (problematische) schulden te voorkomen.

Problematische schulden leiden niet zelden tot gezondheidsproblemen, een beroep op de bijstand en/of huisuitzetting of zelfs tot jeugdhulpvraagstukken. We vinden het daarom van belang om de schulddienstverlening verder door te ontwikkelen om dit instrument zo effectief en efficiënt mogelijk te kunnen inzetten.

Sinds 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht. Dit betekent dat gemeenten

verantwoordelijk zijn voor het bieden van ondersteuning aan mensen met (verminderd) arbeidsvermogen bij het vinden van passend werk. Laarbeek werkt hiervoor regionaal samen in het werkbedrijf Senzer. Om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te kunnen toeleiden naar de reguliere arbeidsmarkt zijn voorzieningen nodig, zoals werkervaringsplaatsen en mogelijkheden voor maatschappelijke deelname bij lokale voorzieningen. Door een breder aanbod van dergelijke (laagdrempelige) voorzieningen wordt de kans tot de toeleiding naar de arbeidsmarkt vergroot. We zetten in op maatwerk door samenwerking met alle partners die nodig zijn om mensen te helpen en kijken daarbij over de grenzen van de bestaande regels en kaders heen.

Afspraken

Onderstaande afspraken zijn op dit programma van toepassing.

- 4.01 We schenken extra aandacht aan onze bedrijventerreinen om de kansen voor (lokale) bedrijvigheid te vergroten
- 4.02 Na een tussenevaluatie in 2018 wordt in 2021 een eindevaluatie uitgevoerd van het ondernemersfonds
- 4.03 We werken aan een toekomstperspectief voor de detailhandel
- 4.04 We blijven inzetten op kleinschalige recreatieve functies en we focussen op Waterboulevard en Blauwe Poort
- 4.05 We blijven inzetten op een stevige positionering van Laarbeek als Waterpoort van de Peel
- 4.06 We richten ons op de bestrijding van de verborgen armoede, in het bijzonder bij kinderen
- 4.07 Schulddienstverlening wordt verder doorontwikkeld
- 4.08 Er worden laagdrempelige voorzieningen gecreëerd voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt gericht op participatie
- 4.09 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen

Taakvelden per programma

In dit programma zitten de volgende taakvelden opgenomen:

- 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden
- 3.1 Economische ontwikkeling
- 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
- 3.3 Bedrijfsloket en -regelingen
- 3.4 Economische promotie
- 6.3 Inkomensregelingen
- 6.4 Begeleide participatie
- 6.5 Arbeidsparticipatie
- 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Financiën

Onderstaande tabel geeft het verloop van het programmasaldo weer.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
<i>bedragen x € 1.000</i>	2021	2022	2023	2024
Primitieve begroting 2020-2023	-4.937	-4.935	-5.019	-5.019
Mutaties tot en met april	0	0	0	0
1e Tussenrapportage 2020	-77	-183	-104	26
Saldo na 1e Tussenrapportage 2020	-5.014	-5.118	-5.123	-4.993
Niet beïnvloedbare bijstellingen	-94	-115	-10	-10
Saldo na Kadernota 2021-2024	-5.108	-5.233	-5.133	-5.003

Onderstaand worden de financiële mutaties uit de Kadernota 2021-2024 toegelicht.

	Begroting	Meerjarenperspectief		
<i>bedragen x € 1.000</i>	2021	2022	2023	2024
Niet beïnvloedbare bijstellingen	-94	-115	-10	-10
Ontwerpbegroting 2021 Peelgemeenten	-15	-10	-10	-10
Lasten	-15	-10	-10	-10

In de raadsvergadering van 14 mei 2020 stond de begroting 2021 van de GR Peelgemeenten geagendeerd voor zienswijze.

Het op peil houden van de benodigde formatie Wmo-consulenten om invulling te geven aan de wijze waarop we in Laarbeek om willen gaan met de eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid van aanvragers betekent structurele meerkosten. Het verlagen van het aantal WMO-consulenten zal leiden tot hogere zorgkosten.

Tevens is bij de eerste begrotingswijziging 2020 GR Peelgemeenten een besluit genomen over incidentele middelen in 2020 en 2021. Voor een periode van twee jaar (2020-2021) is een kwaliteitsimpuls nodig om de primaire processen in de front- en backoffice te verbeteren, medewerkers op te leiden als het gaat om kwaliteitsaspecten bij de uitvoering van het werk en de interne controle door te ontwikkelen.

Ontwerpbegroting 2021 Senzer	-79	-105	0	0
Lasten	-79	-105	0	0

In de 1e tussenrapportage 2020 zijn de financiële gevolgen verwerkt t/m de vastgestelde (herstel)begroting 2020 Senzer.

De ontwerpbegroting 2021 Senzer leidt tot een aanvullend structureel nadeel voor de gemeente Laarbeek. In 2021 en 2022 vindt nog verrekening plaats met het geraamde exploitatieresultaat en met ingang van 2023 en verder vindt de verrekening plaats ten laste van het nog beschikbare rest-saldo ten behoeve van de exploitatie van Senzer.

Programma 5 Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs

Portefeuillehouders

Wethouder Buter
Wethouder Slaets
Wethouder Briels
Wethouder Meulensteen

Programmadoelstelling

Sociaal domein

De aanpak binnen het sociale domein vraagt om een integrale benadering van het (gezins)systeem. Steeds op zoek gaan naar het leveren van maatwerk passend bij de situatie en vraag om ondersteuning zoals die zich voordoet. Dat vraagt op zijn beurt om verdergaande deregulering en ontschotting tussen de te onderscheiden domeinen. Daarmee wordt de benodigde ruimte gecreëerd voor het bieden van maatwerk en wordt ervoor gezorgd dat de zorg voor Laarbeek betaalbaar blijft. We willen maatwerk bieden, toegesneden op de individuele ondersteuningsbehoefte. Van het gelijkheidsbeginsel naar erkende ongelijkheid, het ongelijkheidsbeginsel. Doen wat nodig is in dít geval, in déze situatie binnen déze omstandigheden.

Denkend en werkend vanuit economisch en maatschappelijk rendement, dat wat onze inwoner(s) daadwerkelijk helpt en minder vanuit het systeem en/of rechtmatigheid. We willen hierbij inbreng van de gebruikers van de zorg door periodiek te monitoren. We hebben er belang bij om inzicht te krijgen in behoeften en kosten om ons op basis daarvan te richten op preventie.

Zorg en welzijn

Je goed voelen wordt voor een belangrijk deel bepaald door mensen om je heen. Mensen met wie je lief en leed kunt delen en op wie je een beroep kunt doen als het even minder goed gaat. Helaas heeft niet iedereen een sociaal netwerk waarop hij terug kan vallen.

Eenzaamheid wordt door veel van onze inwoners als een groot probleem ervaren. Het gemis aan verbondenheid met anderen kan nadelige gevolgen hebben voor de gezondheid en er toe leiden dat mensen meer gebruik maken van voorzieningen. Eenzaamheid is bovenal vanuit menselijk oogpunt ongewenst. Wij willen hen (jong en oud) niet aan hun lot overlaten.

Gezondheid kan gezien worden als 'het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven'.

Het gaat niet alleen om de afwezigheid van ziekte. Mensen die goed leren omgaan met hun ziekte (aanpassingsvermogen) ervaren hun gezondheid over het algemeen ook als goed. Er wordt niet zozeer gekeken naar problemen of beperkingen, maar naar de mogelijkheden die mensen zelf nog hebben.

Wij willen blijvend inzetten op deze nieuwe benaderingswijze van gezondheid en verwachten van onze professionals dat zij deze gedachte als uitgangspunt voor hun handelen nemen en aansluiting zoeken bij datgene wat iemand (nog) wil bereiken en mensen daarbij ondersteunen.

De afbouw van zorginstellingen en toename van het aantal ouderen, maakt dat meer mensen met een fysieke of mentale beperking langer in de kernen blijven wonen en zo zelfstandig mogelijk mee kunnen blijven doen. Dit vraagt om een zorgvuldige inrichting van de openbare ruimte, zodat gemeentelijke gebouwen en noodzakelijke voorzieningen (o.a. winkels, horeca) herkenbaar, bereikbaar en toegankelijk zijn.

Door de toenemende vergrijzing van onze maatschappij wordt het aandeel van mensen met dementie ook een stuk groter in de nabije toekomst. Laarbeek probeert daar op in te spelen door een dementie-vriendelijke gemeente te zijn waarin gekeken wordt naar de mensen met

dementie en hun omgeving.

Omdat mensen langer thuis blijven wonen, moet de zorg hierop aangepast worden.

Ook het begrip voor mensen met dementie in onze dorpen zal moeten veranderen, zodat ze langer mee kunnen doen in hun buurt en vereniging.

Steeds vaker wordt bij het verlenen van zorg een beroep gedaan op vrijwilligers die mantelzorg verlenen. Mantelzorg verlenen, hoort bij het leven. Dat neemt niet weg dat mantelzorgers overbelast kunnen raken. Slechts een beperkt gedeelte van de mantelzorgers is in beeld bij de welzijnsorganisatie.

Veel van hen vinden het normaal wat ze doen en hebben geen behoefte aan ondersteuning of advies. In de toekomst zal steeds vaker een beroep op mantelzorgers moeten worden gedaan. De mantelzorger moet, daar waar nodig en gewenst, vanuit de sociale basisstructuur ondersteund en ontlast worden.

Jeugdparticipatie is het maatschappelijk meedoen van jeugd, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk of via een maatschappelijke stage. Dit geeft jongeren inspraak en invloed en een bredere kijk op de maatschappij waar ook zij onderdeel van uitmaken. Ze krijgen de mogelijkheid om een initiatief te nemen en verantwoordelijkheid te dragen. In de Toekomstvisie van Laarbeek is aangegeven dat de jeugd onze toekomst is.

Accommodaties

In Laarbeek is de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in voorzieningen in alle dorpen, waardoor er een uitstekend niveau aan sociale, culturele en educatieve voorzieningen aanwezig is. Dit willen we naar de toekomst toe ook zo behouden. Dat vraagt enerzijds om reserveringen/investeringen ten aanzien van het beheer en onderhoud van de voorzieningen maar vraagt ook om een andere verdeling van de verantwoordelijkheden met betrekking tot het beheer en onderhoud van de voorzieningen. Er zal een grotere rol en inbreng van de inwoners en organisaties worden verwacht.

Afspraken

Onderstaande afspraken zijn op dit programma van toepassing.

- 5.01 Toewerken naar een sociaal domein zonder schotten met minder regels, met als doelstelling goede zorg betaalbaar te houden; hierbij de inbreng van zorggebruikers periodiek monitoren en ons op basis daarvan te richten op preventie
- 5.02 We zetten ons in voor een eenzaamheidsaanpak (voor jong en oud)
- 5.03 We blijven inzetten op een bredere kijk op gezondheid
- 5.04 Bij de inrichting van openbare voorzieningen en openbare ruimte wordt rekening gehouden met mensen met een mentale of fysieke beperking
- 5.05 We willen overbelasting van mantelzorgers voorkomen
- 5.06 We willen de participatie van jeugd bevorderen
- 5.07 We zorgen ervoor dat accommodaties op orde blijven
- 5.08 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen

Taakvelden per programma

In dit programma zitten de volgende taakvelden opgenomen:

- 4.2 Onderwijshuisvesting
- 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
- 5.1 Sportbeleid en activering
- 5.2 Sportaccommodaties

- 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
- 6.2 Wijkteams
- 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
- 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
- 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
- 6.82 Geëscaleerde zorg 18-
- 7.1 Volksgezondheid

Financiën

Onderstaande tabel geeft het verloop van het programmasaldo weer.

bedragen x € 1.000	Begroting	Meerjarenperspectief			
	2021	2022	2023	2024	
Primitieve begroting 2020-2023	-15.297	-15.301	-15.301	-15.301	
Mutaties tot en met april	0	0	0	0	
1e Tussenrapportage 2020	-313	-348	-355	-355	
Saldo na 1e Tussenrapportage 2020	-15.610	-15.649	-15.656	-15.656	
Niet beïnvloedbare bijstellingen	-241	-229	-209	-209	
Saldo na Kadernota 2021-2024	-15.851	-15.878	-15.865	-15.865	

Onderstaand worden de financiële mutaties uit de Kadernota 2021-2024 toegelicht.

bedragen x € 1.000	Begroting	Meerjarenperspectief			
	2021	2022	2023	2024	
Niet beïnvloedbare bijstellingen	-241	-229	-209	-209	
Kosten leerlingenvervoer	-175	-175	-175	-175	
Lasten	-175	-175	-175	-175	

Het huidige contract leerlingenvervoer loopt af per 1 augustus 2020. De geplande aanbesteding voor een nieuw contract is als gevolg van de coronacrisis uitgesteld. Hierdoor is de noodzaak ontstaan om het huidige contract te verlengen met 1 jaar. Hiervoor moeten nog nadere afspraken worden gemaakt onder welke condities dit zal gaan plaatsvinden. Het betreft een open-eind regeling waarbij geen keuze is. Dit zal onontkoombaar gaan leiden tot meerkosten waarvoor structureel een bedrag wordt bijgeraamd van € 175.000.

Ontwerpbegroting 2021 GGD	-6	-6	-6	-6	
Lasten	-6	-6	-6	-6	

Bij de presentatie van de begroting 2021 GGD blijkt dat de investering van de jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar aanvullende financiële gevolgen heeft. Deze financiële gevolgen waren niet vooraf bekend, aangezien afgesproken is dat de investering voor gemeenten budgetneutraal zou verlopen. Dit betekent voor Laarbeek een geraamd structureel nadeel van € 5.754.

Ontwerpbegroting 2021 Peelgemeenten	-40	-28	-28	-28
Lasten	-40	-28	-28	-28

In de raadsvergadering van 14 mei 2020 stond de begroting 2021 van de GR Peelgemeenten geagendeerd voor zienswijze.

Het op peil houden van de benodigde formatie Wmo-consulenten om invulling te geven aan de wijze waarop we in Laarbeek om willen gaan met de eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid van aanvragers betekent structurele meerkosten. Het verlagen van het aantal WMO-consulenten zal leiden tot hogere zorgkosten.

Tevens is bij de eerste begrotingswijziging 2020 GR Peelgemeenten een besluit genomen over incidentele middelen in 2020 en 2021. Voor een periode van twee jaar (2020-2021) is een kwaliteitsimpuls nodig om de primaire processen in de front- en backoffice te verbeteren, medewerkers op te leiden als het gaat om kwaliteitsaspecten bij de uitvoering van het werk en de interne controle door te ontwikkelen.

Pilot bij Zonnetij; het versterken van het voorliggend veld binnen het Sociaal Domein	-20	-20	0	0
Lasten	-20	-20	0	0

Conform het raadsvoorstel (raad 25 juni 2020) wordt voor 3 jaar, ieder jaar opnieuw, budget gevraagd ter hoogte van € 20.000. Middels dit budget wordt bij Zonnetij een pilot uitgevoerd, waarbij geïnvesteerd wordt in preventie en het versterken van het voorliggend veld. Vanwege deze pilot, en de verwachting dat dit minder meerkosten (zorgkosten) gaat opleveren, wordt er in de prognose zorgkosten 2021 Sociaal Domein, de verwachte groei aan cliënten aangepast op de verwachtingen van deze pilot.

Voor 2020 wordt budget gevraagd middels bovengenoemd raadsvoorstel. Dit budget dient beschikbaar te worden gesteld uit de algemene reserve. Er is geen ander budget hiervoor beschikbaar waar voldoende dekking aanwezig is. Voor 2021 en 2022 zal dit jaarlijks budget van € 20.000 gevraagd worden middels de kadernota.

Programma 6 Financiën en bedrijfsvoering

Portefeuillehouders

Wethouder Buter

Programmadoelstelling

Financiën

De gemeente Laarbeek is een financieel gezonde gemeente. We hebben een kwalitatief hoog voorzieningenniveau en toch is het tot nu toe gelukt om een meerjarig sluitende begroting en een ruim weerstandsvermogen te hebben en op te bouwen. De komende raadsperiode streven we ernaar om deze goede financiële situatie te behouden dan wel te verbeteren. We blijven investeren in de gemeenschap en willen de huidige leefkwaliteit behouden dan wel versterken. Afgezien van de reguliere inflatiecorrecties, willen we echter terughoudend omgaan met lastenverhoging.

Bedrijfsvoering

Met het vaststellen van de Toekomstvisie "Samen daadkrachtig en energiek naar 2030" is er door gemeente en gemeenschap een bewuste keuze gemaakt om een zelfstandige gemeente te zijn, die bovendien geen beleidsarme beheer- of regiegemeente is. De gemeente heeft de afgelopen jaren vooral ingezet op een slanke en slagvaardige organisatie. Het is nodig onze personeelsformatie en de bedrijfsvoering mee te laten groeien in een nieuw tijdsperspectief om de organisatie en de medewerkers slagvaardig te houden.

Afspraken

Onderstaande afspraken zijn op dit programma van toepassing.

- 6.01 Wij werken aan het behoud dan wel het versterken van de huidige leefkwaliteit in onze gemeente en zijn terughoudend met het verhogen van lasten voor onze inwoners; uitgangspunt is hierbij de vastgestelde begroting 2018
- 6.02 Wij investeren in ons personeelsbestand en de bedrijfsvoering, zodat die in evenwicht zijn met de maatschappelijke opgaven en taken van deze tijd; de hierover gemaakte afspraken concretiseren we in de Kadernota voor de begroting 2019
- 6.03 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen

Taakvelden per programma

In dit programma zitten de volgende taakvelden opgenomen:

- 0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten
- 0.4 Ondersteuning organisatie
- 0.5 Treasury
- 0.61 OZB woningen
- 0.62 OZB niet-woningen
- 0.64 Belastingen Overig
- 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds
- 0.8 Overige baten en lasten

Financiën

Onderstaande tabel geeft het verloop van het programmasaldo weer.

<i>bedragen x € 1.000</i>	Begroting	Meerjarenperspectief		
	2021	2022	2023	2024
Primitieve begroting 2020-2023	29.110	29.367	29.614	29.552
Mutaties tot en met april	0	0	0	0
1e Tussenrapportage 2020	-31	148	-10	-133
Saldo na 1e Tussenrapportage 2020	29.078	29.514	29.603	29.418
Niet beïnvloedbare bijstellingen	2	2	2	2
Saldo na Kadernota 2021-2024	29.080	29.516	29.605	29.420

Onderstaand worden de financiële mutaties uit de Kadernota 2021-2024 toegelicht.

<i>bedragen x € 1.000</i>	Begroting	Meerjarenperspectief		
	2021	2022	2023	2024
Niet beïnvloedbare bijstellingen	2	2	2	2
Ontwerpbegroting 2021 BSOB	2	2	2	2
Lasten	2	2	2	2

De begrote bijdrage 2021 van Laarbeek van € 354.572 betekent een beperkte afname van ongeveer € 2.000 ten opzichte van de 1e begrotingswijziging 2020. Dit zal worden betrokken bij de samenstelling van de Kadernota 2021 van Laarbeek.

Financiële kaderstelling

Algemeen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de diverse financiële uitgangspunten. Deze zijn van belang bij de verdere uitwerking richting de samenstelling van de begroting 2021 met bijbehorend meerjarenperspectief 2022-2024.

Financiële uitgangspunten 2021-2024

In de voorliggende kadernota zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd voor de jaarschijven 2021-2024 als opmaat naar de samenstelling van de begroting 2021 met bijbehorend meerjarenperspectief 2022-2024.

1. De basis van het meerjarenperspectief is de gewijzigde begroting 2020 (inclusief de 1^e tussenrapportage 2020).
2. In de begroting 2020 is in het meerjarenperspectief 2021-2023 uitgegaan van een constant loon- en prijspeil in zowel de uitgaven als inkomsten (o.a. de berekening van de Uitkering Gemeentefonds). Hiermee wordt ook rekening gehouden in deze kadernota.
3. In de raadsvergadering van 20 juni 2019 is besloten om de looptijd van het aflopende Subsidieprogramma 2016-2019 met één jaar te verlengen (t/m 2020). Het nieuw op te stellen subsidieprogramma zal afzonderlijk aan de raad ter vaststelling worden aangeboden. De gevolgen hiervan worden verwerkt bij het opstellen van de begroting 2021.
4. Per 1 januari 2020 is de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) in werking getreden. Daarbij zijn de arbeidsvoorwaarden vanuit de cao gemeenteambtenaren gelijk gebleven.
De huidige cao gemeenteambtenaren heeft een looptijd van 2 jaar: 1 januari 2019 tot 1 januari 2021. De structurele gevolgen die hieruit voortvloeien, zijn verwerkt in de geraamde salarissen tot de begroting 2020-2023.
Omdat de huidige CAO per 1 januari 2021 afloopt, wordt voorlopig voor 2021 een loonindexering toegepast op basis van de raming van de prijsindexering uit de laatst bekende Macro Economische Verkenningen (MEV) van het Centraal Planbureau (MEV 2020 - september 2019), t.w. +2,8%.
Of deze voorlopig toegepaste loonindexering 2021 (+2,8%) uiteindelijk toereikend is, zal moeten blijken als een nieuwe cao-gemeenteambtenaren bekend wordt. De daaruit voortvloeiende verplichtingen worden dan uiteindelijk leidend als toe te passen indexering van de personeelskosten.

De nominale loonstijgingen worden niet afzonderlijk gecompenseerd via de Algemene Uitkering. Het Gemeentefonds kent één procentueel accres/decreas (groei/krimp) dat gelijk is aan het percentage accres/decreas van de gecorrigeerde netto-rijksuitgaven. De gemeente moet dus zelf de feitelijke mutatie in de nominale ontwikkelingen (lonen en prijzen) dekken uit het toegekende accres/decreas.

5. De indexering van de budgetten met betrekking tot alle overige uitgaven en inkomsten vindt eveneens (tenzij andere contractuele afspraken) voorlopig plaats op basis van de raming van de prijsindexering uit de laatst bekende Macro Economische Verkenningen (MEV) van het Centraal Planbureau (MEV 2020 - september 2019), t.w. +1,6%. Per saldo worden dus voor 2021 de budgetten van 2020 in de basis verhoogd met 1,6% (indexering 2021: +1,6%).
6. Prognose aantal inwoners:

1-1-2020	22.533 inwoners	werkelijk
1-1-2021	22.553 inwoners	(+ 20 inwoners)
1-1-2022	22.573 inwoners	(+ 20 inwoners)

1-1-2023	22.593 inwoners	(+ 20 inwoners)
1-1-2024	22.613 inwoners	(+ 20 inwoners)

7. Prognose aantal woonruimten:

1-1-2020	9.531 woonruimten	werkelijk
1-1-2021	9.641 woonruimten	(+ 110 woonruimten)
1-1-2022	9.802 woonruimten	(+ 161 woonruimten)
1-1-2023	9.914 woonruimten	(+ 112 woonruimten)
1-1-2024	9.993 woonruimten	(+ 79 woonruimten)

De ontwikkeling van het aantal woonruimten is het resultaat van de woningbouw-prognose van de gemeente Laarbeek.
8. Autonome reële toename van de personeelslasten als gevolg van nominale periodieke verhogingen (jaarlijks € 15.000) en een stelpost t.b.v. de financiële consequenties als gevolg van bevorderingen, functiewaardering, marktconforme aanpassingen etc. (jaarlijks € 10.000).
9. Rente interne financieringsmiddelen, voorzieningen o.b.v. contante waarde: 3%
Rente nieuwe investeringen: 1%
10. De afschrijvingen worden tegen dezelfde termijnen doorgerekend als in de begroting 2020. Nieuwe investeringen worden afgeschreven op basis van het gestelde in artikel 8 van de 'Financiële verordening gemeente Laarbeek 2019' ex artikel 212 gemeentewet.
11. Autonome toename onderhoudskosten o.a. door toename m² bestrating en plantsoenen, aantal lichtmasten e.a. gemiddeld € 25.000 per jaar (€ 15.000 wegen en € 10.000 bos, natuur en landschapsbeheer).
12. Autonome toename opbrengst onroerende zaakbelastingen in verband met nieuw- en verbouw gemiddeld € 18.000 per jaar (woningen: € 11.000 / niet-woningen: € 7.000).
13. Bij de doorrekening van de hoogte van het Gemeentefonds is rekening gehouden met:
 - het meerjarenperspectief op basis van de decembercirculaire 2019, aangevuld met de gevolgen uit de meicirculaire 2020 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK);
 - de ontwikkeling van het aantal inwoners;
 - de ontwikkeling van het aantal woonruimten;
 - methode constante lonen en prijzen voor de periode 2022-2024.
14. Het jaarlijks budget voor 'incidentele onvoorziene lasten' is als volgt geraamd:

- budgetbevoegdheid raad	€ 15.000
- budgetbevoegdheid college	€ 45.000
15. Als structurele budgetruimte nader af te wegen bij de kadernota en/of begroting is per jaar een bedrag beschikbaar van € 15.000.
16. Het budget voor 'incidenteel nieuw beleid' is voorlopig geraamd op jaarlijks € 0 voor de periode 2021 t/m 2024.
17. Het budget voor 'structureel nieuw beleid' is voorlopig geraamd op jaarlijks € 0 voor de periode 2021 t/m 2024.
18. Voor de kapitaallasten van vervangingsinvesteringen voor de periode 2021 t/m 2024 zijn de volgende structurele stelposten jaarlijks opgenomen:

- vervangingsinvesteringen wegen	€ 23.000
- vervangingsinvesteringen openbare verlichting	€ 18.000
- vervangingsinvesteringen algemeen (overig)	€ 15.000